

Удосконалення практичних навичок студентів у закладах фахової передвищої освіти здійснюється при розв'язуванні експериментальних задач методами: аналітико-синтетичним, гіпотез, і проб. Проте, переважно експериментальні задачі з хімії розв'язуються аналітико-синтетичним методом. За таким методом студенти спочатку визначають хід розв'язання, дають йому всебічне обґрунтування. Робота над задачею розбивається на окремі етапи, кожний з яких підтверджується рівняннями реакцій. Вибір методу розв'язання задач залежить від наявності у здобувачів освіти теоретичних знань та практичних умінь. Експериментальні задачі поглиблюють знання з хімії та сприяють розвитку логічного мислення, порівнянню та аналізу.

Предметом діяльності викладача є відпрацювання предметних (хімічних) практичних умінь як інтелектуальних (спостереження, порівняння, вміння робити висновки, узагальнення), так і чуттєво-моторних, пов'язаних з розпізнаванням речовин та дослідженням їх властивостей, а також проведення якісних хімічних реакцій в умовах хімічної лабораторії.

Список використаних джерел:

1. Грабовий А. Навчальний хімічний експеримент як чинник вивчення хімічної мови. *Біологія і хімія в рідній школі*. 2015. № 5. – С. 11-17.
2. Новосолов П. О., Артемова Л. М. Шкільний хімічний експеримент з використанням побутових хімікатів. *Хімія. Науково-методичний журнал*. 2017. №11-12. С. 49-67.

ОСОБЛИВОСТІ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

*Соляник Д.В., Бабенко І.В.
Полтава, Україна*

У сучасних умовах керівник закладу загальної середньої освіти виконує багато функцій, що вимагає від нього високого рівня професіоналізму та організаторських здібностей. Одним з ключових аспектів його діяльності є самоменеджмент, тобто вміння ефективно організувати власний час, ресурси та зусилля для досягнення поставлених цілей. Самоменеджмент допомагає керівникові оптимізувати робочий процес, знижувати рівень стресу та підвищувати продуктивність роботи. Отже, самоменеджмент – це процес самоорганізації, який передбачає планування, контроль та коригування власної діяльності з метою підвищення її ефективності.

Для керівника закладу загальної середньої освіти самоменеджмент означає:

- ефективного планування часу: визначення пріоритетів, розподіл завдань та уникнення перенавантаження;
- постановка цілей: чітке формулювання коротко - та довгострокових цілей, які мають бути досяжними та вимірюваними;

- контроль та оцінка результатів: постійний моніторинг виконання завдань та аналіз досягнень з метою коригування подальших дій [1; 5].

Самоменеджмент сприяє професійному розвитку керівника, підвищує його мотивацію та задоволеність роботою, а також позитивно впливає на загальну атмосферу в колективі.

Специфіка самоменеджменту керівника ЗЗСО:

- поєднання управлінських функцій з педагогічною діяльністю;
- високий рівень відповідальності за результати роботи закладу;
- постійна необхідність приймати рішення в умовах невизначеності та ризику;
- вплив особистих якостей та емоцій керівника на мікроклімат у колективі та результативність роботи підлеглих.

Ключові компоненти самоменеджменту керівника ЗЗСО:

- самоорганізація: вміння планувати робочий час, розставляти пріоритети, делегувати повноваження, контролювати виконання завдань;
- самомотивація: вміння ставити перед собою цілі, знаходити стимули для їх досягнення, долати труднощі та зберігати працездатність;
- саморозвиток: постійне вдосконалення своїх знань, навичок та вмінь, вивчення нових методів управління та педагогічних технологій;
- самокомунікація: вміння чітко та лаконічно формулювати свої думки, вести конструктивний діалог з підлеглими, батьками учнів, представниками державних органів та громадськості;
- самоконтроль: вміння володіти своїми емоціями, приймати зважені та об'єктивні рішення, нести відповідальність за свої дії [2].

Для керівника важливо вміти правильно планувати свою діяльність. Це включає:

- складання розкладу: використання календарів, списків завдань, щоденників для відстеження важливих подій та дедлайнів;
- пріоритизація завдань: визначення важливих та термінових завдань, уникнення зайвих справ, що не мають великого значення;
- гнучкість: вміння адаптуватися до змінних умов та непередбачуваних ситуацій.

Робота керівника закладу освіти часто пов'язана зі значним стресом. Для ефективного самоменеджменту важливо [4]:

- розпізнавання джерел стресу: ідентифікація основних факторів, що викликають стрес, та їх мінімізація;
- техніки релаксації: застосування методів релаксації, таких як медитація, фізичні вправи, хобі;
- баланс між роботою та особистим життям: встановлення чітких меж між професійною та особистою сферою, що дозволяє уникнути емоційного вигорання.

Керівник повинен постійно вдосконалювати свої знання та вміння:

- навчання та самоосвіта: участь у тренінгах, семінарах, курсах підвищення кваліфікації;
- читання професійної літератури: ознайомлення з новими дослідженнями, методиками та технологіями у сфері освіти;

- комунікативні навички: розвиток навичок ефективної комунікації з підлеглими, батьками, учнями та іншими зацікавленими сторонами.

У сучасній освіті важливо бути інноваційним та креативним:

- впровадження новітніх технологій: використання інформаційно-комунікаційних технологій для оптимізації управлінських процесів;

- креативні підходи: пошук нестандартних рішень для вирішення проблем, що виникають;

- мотивування колективу: створення умов для розвитку творчого потенціалу педагогічного колективу.

Сучасні технології надають багато інструментів для підвищення ефективності самоменеджменту:

- цифрові планувальники: програми та додатки для планування часу та завдань (наприклад, Trello, Asana);

- онлайн-курси та вебінари: можливість постійного навчання та підвищення кваліфікації;

- соціальні мережі та професійні спільноти: обмін досвідом та знаннями з колегами з інших закладів.

Емоційний інтелект відіграє важливу роль у самоменеджменті керівника:

- самоусвідомлення: розуміння власних емоцій та їх впливу на роботу;

- саморегуляція: вміння контролювати свої емоції та поведінку в стресових ситуаціях;

- емпатія: здатність розуміти емоції інших людей та реагувати на них адекватно.

Наставництво та коучинг можуть значно покращити навички самоменеджменту:

- підтримка наставника: отримання порад та рекомендацій від досвідченого керівника [3];

- коучингові сесії: робота з коучем для визначення та досягнення професійних цілей.

Самоменеджмент керівника ЗЗСО ґрунтується на загальних принципах самоорганізації та самовдосконалення, але має й низку особливостей, зумовлених специфікою його роботи. До цих особливостей належать:

- вміння чітко формулювати цілі та пріоритети: керівник ЗЗСО повинен мати чітке уявлення про те, чого він хоче досягти, і вміти розставити пріоритети таким чином, щоб найважливіші завдання отримували належну увагу;

- ефективне планування та організація роботи: керівник ЗЗСО повинен вміти планувати свій час, розподіляти завдання між підлеглими, контролювати виконання поставлених завдань;

- вміння делегувати повноваження: керівник ЗЗСО не може самостійно вирішувати всі питання, тому він повинен вміти делегувати повноваження своїм підлеглим, довіряючи їм виконання певних завдань;

- ефективна комунікація: керівник ЗЗСО повинен вміти чітко та лаконічно формулювати свої думки, вести конструктивний діалог з підлеглими, учнями, батьками, представниками органів влади;

- стресостійкість: робота керівника ЗЗСО пов'язана з постійними стресами, тому він повинен вміти їм протистояти, зберігати спокій та самовладання в складних ситуаціях;

- вміння мотивувати та надихати: керівник ЗЗСО повинен вміти мотивувати своїх підлеглих на досягнення високих результатів, створювати в колективі атмосферу співробітництва та взаємодопомоги;

- прагнення до саморозвитку: керівник ЗЗСО повинен постійно вчитися та розвиватися, щоб йти в ногу з часом, бути в курсі новітніх тенденцій у сфері освіти [6].

Самоменеджмент керівника закладу загальної середньої освіти є важливою складовою його професійної діяльності та ключовим фактором успішного управління закладом. Ефективне володіння навичками самоменеджменту допомагає керівникові краще організувати свою діяльність, управляти стресом, розвивати професійні та особисті компетенції, впроваджувати інновації та мотивувати колектив, успішно вирішувати поставлені перед ним завдання, забезпечувати результативну роботу навчального закладу та створювати сприятливі умови для навчання та розвитку учнів. Використання сучасних інструментів, розвиток емоційного інтелекту, а також наставництво та коучинг сприяють удосконаленню навичок самоменеджменту, що позитивно впливає на загальний розвиток закладу освіти.

Список використаних джерел:

1. Антохов А., Клевчик Л. Самоменеджмент: навчальний посібник. Чернівці: Глибоцька районна друкарня. 2021. 176 с.
2. Дороніна М. С. Самоменеджмент: сутність, умови виникнення і розвитку / М. С. Дороніна, В. І. Пересунько // Економіка і управління. – 2016. – № 4. – С. 7–12.
3. Калашнікова С. А. Освітня парадигма професіоналізації управління на засадах лідерства : монографія / С. А. Калашнікова. – Київ : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 380 с.
4. Колпаков В. М. Самоменеджмент : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 528 с. : іл. – Бібліогр. у кінці розд.
5. Самоменеджмент : навч. пос. / О. Г. Ратушняк, О. Г. Лялюк. – Вінниця : ВНТУ, 2021. – 170 с.
6. Юринець З.В. Самоменеджмент : навч. посібник / З. В. Юринець, О.В.Макара. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 272 с.